

*Fjäderhammaren VULKANUS – en av
J. P. Johanssons främsta uppfinningar*

Ur innehållet:

Kulturstipendium till J. P. Johansson-sällskapet

**Ingenjörsvetenskapsakademiens
minnesmedalj över Johan Petter Johansson**

**Årets svenskamerikan
besökte J. P. Johansson Museet**

med mera!

Styrelse 1995

Styrelsen 1995, från vänster: Gösta Johnsson, Hans E Söder, Ola Södergran, Lennart Örndahl, Lars Eklund och Björn Juhlin. Anne-Marie Ahlgren saknas på bilden.

Ordförande

Hans E Söder
Kopparbergsvägen 22 A, 4 tr
722 13 VÄSTERÅS
Tel 021-13 33 10

Kassör

Lars Eklund
Fanna Mosse 13
745 44 ENKÖPING
Tel 0171-310 17

Sekreterare

Björn Juhlin
Enbärsgratan 9
745 42 ENKÖPING
Tel 0171-354 62

Ledamot

Ola Södergran
Örtagatan 12, 5 tr
745 32 ENKÖPING
Tel 0171-386 91

Ledamot

Gösta Johnsson
Bred Vreta
745 95 ENKÖPING
Tel 0171-44 33 33

Suppleant

Anne-Marie Ahlgren
Tällörtsgatan 23
745 63 ENKÖPING
Tel 0171-360 25

Suppleant

Lennart Örndahl
Ekolsund Tegelbruket
740 81 GRILLBY
Tel 0171-730 09

Övriga funktionärer

Klubbmästare

Kersti Leijon
Vallgatan 37
745 41 ENKÖPING
Tel 0171-207 33

Klubbmästare

Roland Bjurling
Astrakängatan 52
745 63 ENKÖPING
Tel 0171-244 52

Medlemstidningen J.P.-Bladet

Ansvarig utgivare

Hans E Söder

Redaktör

Ola Södergran

Redaktör

Ivar Karlsson
Daggkåpsgratan 32
745 63 ENKÖPING
Tel 0171-357 65

Allt materiel till tidningen sänds till Ola Södergran. Bilder returneras alltid efter användandet, så var noga med att märka dem med namn och adress. Sista manusdag för nr 2/95 är den 23 oktober.

Eftertryck får ske om källan anges.

J. P. Johansson-Sällskapet

bildades 1992 och är en ideell och opolitisk förening med säte i Enköping.

Sällskapetets uppgift är att dokumentera och sprida kännedom om J.P. Johanssons uppfinningar, patent, industriella verksamhet, kommunala engagemang och privata liv.

Medlemstidningen J.P.-Bladet ges ut två gånger per år.

Medlemsavgiften är 100 kr/år för privatpersoner och 300 kr/år för företag.

J. P. Johansson-Sällskapet
745 82 ENKÖPING

Besöksadress och Museum:

Tallbacksvägen 2, Enköping
Tel 0171-227 07

J. P. Johansson Museet

är öppet första tisdagen varje månad kl 15.00 - 18.00. Grupper efter överenskommelse.

Medlemsträffar i Museet första tisdagen varje månad kl 18.00.

Ordföranden har ordet

Kulturstipendium till J. P. Johansson-Sällskapet

Sällskapet tilldelades Enköpings kommuns kulturstipendium 1995. Motiveringen löd: "J. P. Johansson-Sällskapet får stipendiet för sitt arbete att göra skaparen av den industriella utvecklingen i Enköping känd bland dagens Enköpingsbor". Att vårt arbete skulle få så stor uppmärksamhet och värderas så högt att vi kvalificerade oss för kommunens kulturstipendium vågade vi inte ens drömma om. Vi ansökte inte om det, så det kom som en fullständig överraskning.

Det officiella meddelandet fick vi den 9 maj, på 3-årsdagen av Sällskapets bildande. Den högtidliga utdelningen ingick som en del i invigningen av Kulturveckan i Enköping den 6 juni. Det var kulturnämndens ordförande Anna-Lena Eriksson som den sköna vårkvällen inför en talrik publik överlämnade checken på 10 000 kronor till mig i egenskap av ordförande för Sällskapet.

Som en gengåva passade jag på att överlämna en av de närmare 100 miljoner skiftnycklar som tillverkats i Enköping. Skiftnyckeln var givetvis marknadens modernaste och tillverkad av AB Sandvik Bahco i Fanna.

Vi känner stolthet över kulturstipendiet, och pengarna kommer väl till pass i vår verksamhet. Stipendiet är på totalt 20 000 kronor och delades lika med Westerlundssällskapet. Det var första gången sedan stipendiet instiftades 1969 som det tilldelades föreningar.

Minnesmedalj över Johan Petter Johansson

Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) har till uppgift att till samhällets gagn bland annat främja tekniska och ekonomiska vetenskaper och näringslivets utveckling. IVA delar varje år ut medaljer till personer som gjort förtjänstfulla insatser inom områdena teknik, forskning och industri.

Sedan 1924 har vart eller vartannat år också präglats minnesmedaljer, som erinrar om personer som på sin tid gjorde betydelsefulla insatser för samhället. Serien av minnesmedaljer utgör en sammanställning av Sveriges mest framstående tekniker och ekonomer under 250 år - Sveriges hela industrialiseringstid.

Till akademiens högtidssammankomst i år präglas minnesmedalj över Johan Petter Johansson. Medaljen överlämnas till de närvarande vid högtidssammankomsten den 26 oktober. Då håller Marie Nisser, professor vid institutionen för teknik och vetenskapshistoria, Kungliga Tekniska Högskolan,

föredrag över medaljören Johan Petter Johansson. Underlag för föredraget har Marie Nisser hämtat bland annat från J. P. Johansson Museet.

Nedan följer en redovining över vilka framstående män som hedrats med minnesmedalj de senaste fyra åren;

1991 Carl Edvard Johansson, Mekanik

1992 Erik Gunnar Asplund, Arkitektur

1993 John Ericsson, Maskinteknik och skeppsbyggeri

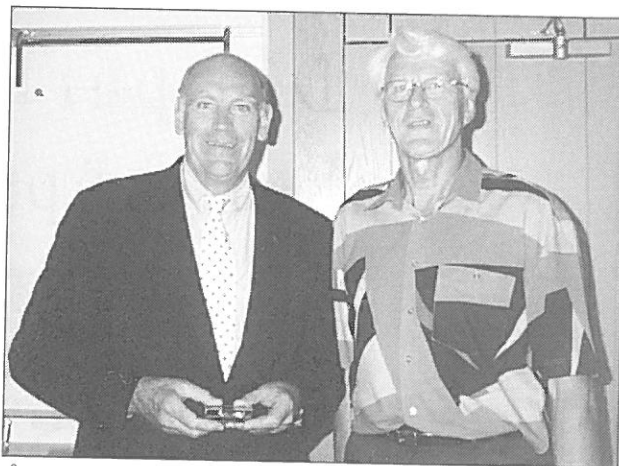
1994 Christopher Polhem, Mekanik

Mera om minnesmedaljen och rapport från högtidssammankomsten kommer i nästa nummer.

"Teknikens nydanare - en presentation av IVA:s minnesmedaljörer" kan beställas från IVA på telefon 08 - 791 29 00. Pris 250 kr. Först i nästa upplaga finns J. P. Johansson med.

J. P. Johansson Museet

Under året har många enskilda personer och grupper besökt Museet. Den största gruppen kom då årets svenskamerikan Richard Oldenburg besökte oss. Under hans besök i Enköping var det Vasa Ordern av Amerika, Enköpingslogen, som svarade för arrangemanget. Förutom besöket hos oss bestod programmet bland annat av studiebesök på Sandvik Bahco, utflykt till Birka och kräftkalas på Härjarö.

Årets svenskamerikan Richard Oldenburg har just mottagit J. P. Johansson-sällskapets slipsnål av ordförande Hans E Söder.

Per Jonsson, platschef vid Gränges Service, Skultuna, förlade ett besök till Museet i juni. Det var Per själv och ett 30-tal av hans medarbetare som ingick i gruppen. Först visade vi overhead-bilder och informerade om Johan Petter Johansson i hör-salen. Därefter guidades gruppen i Muséet av Ola Södergran och Ulla Danielsson.

Forts på nästa sida

Nya medarbetare

Ulla Danielsson och Eva Flink är engagerade hos oss enligt reglerna för ALU-projekt. Om Du ringer eller skriver till oss är det Ulla eller Eva som handlägger Ditt ärende. För övrigt arbetar de med administration och utveckling av Sällskapet samt komplettering av Museet m m.

God medlemstillströmning

I Sverige har vi medlemmar från Östersund – Sundsvall i norr till Lund i söder. Vi har också blivit internationella, då vi har medlemmar i Danmark, Korea och USA:s delstater Minnesota, Californien och North Dakota. Totalt är vi nu cirka 300 medlemmar, varav 26 företag.

Vad gjorde J. P. Johansson för 100 år sedan?

Under den här rubriken berättade vi i förra numret bland annat om J. P. Johanssons patent och indu-

striella verksamhet 1895. Nu ska vi redogöra för hans privata liv och kommunala engagemang samma år.

J. P. Johansson fyllde 42 år och hans hustru Matilda 38. Deras barn Tyra, Judit, Hannes och Ingrid fyllde 13, 8, 7 respektive 5 år. De bodde i Fridhem, som deras privata bostad hette vid den tiden. Fridhem var ett ganska stort hus som låg ungefär mitt för den nuvarande verkstadsporten på andra sidan vägen. Vid ingången, som var vänd åt staden, fanns en stor skylt som det stod "Välkommen" på. Huset ingick i det fastighetsförvärv som J. P. Johansson gjorde år 1887. Familjen hade således bott där i 8 år.

År 1895 var J. P. Johansson inne på sitt fjärde år som ledamot i kommunfullmäktige. Säkert anade ingen då, inte ens han själv, att han skulle vara kommunfullmäktigeledamot ytterligare trettiosex (36) år. I skolstyrelsen hade han varit ledamot ett år och i fattigvårdsstyrelsen fyra år.

Hans E Söder

Gynna våra annonsörer

TRUCKMA AB

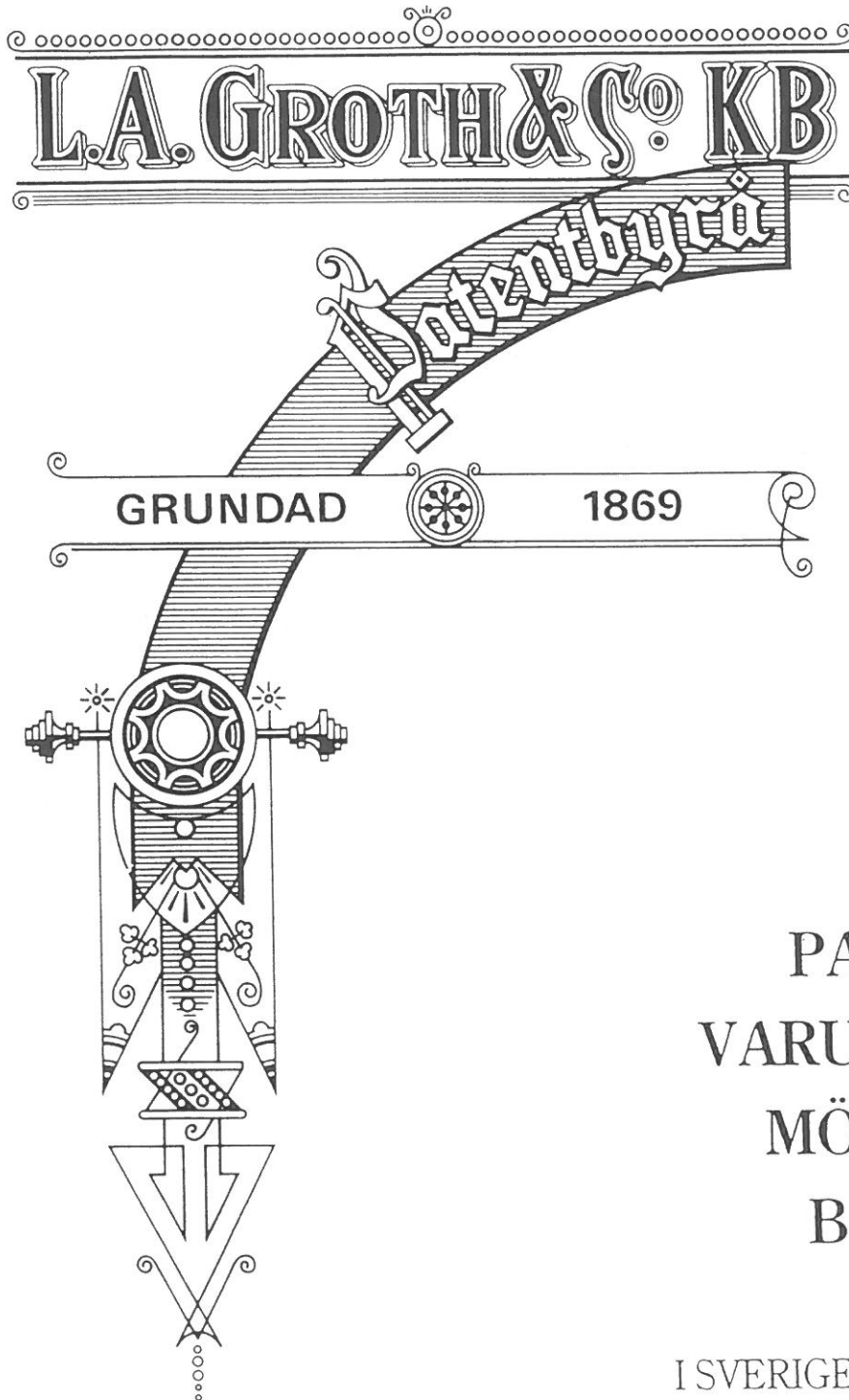
Din partner när du
skall köpa eller sälja
begagnade
verktygsmaskiner.

Virkesgatan 6
57138 NÄSSJÖ

E-mailadress: maskin@truckma.se
Tel. 0380-74110 Fax. 0380-73682

Gynna våra annonsörer

PATENT
VARUMÄRKEN
MÖNSTER
BOLAG

I SVERIGE OCH UTLANDET

L.A. GROTH & CO. KB

POSTADRESS

Box 6107

10232 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS

Västmannag. 43

STOCKHOLM

TELEFON

08-7299100

TELEFAX

08-316767

08-339312

Medlemsförteckning 1995

J.P. JOHANSSON-Sällskapet

1 Hans E. Söder, Västerås	60 Pia Pettersson, Kista	120 Torsten Roberg, Enköping
2 Brita Hammar, Stockholm	61 Sven Pettersson, Kista	121 Rune Medin, Jönköping
3 Märta Östring, Stockholm	62 Gunn Medin, Nacka	122 Torsten Johansson, Västerås
4 Ulla Granström, Huskvarna	63 Ingegärd Angsebo, Enköping	123 Katarina Wiklander, Västerås
5 Johan Granström, Taberg	64 Arthur Carlsson, Enköping	124 Marianne Lindbom, Möklinta
6 Lars-Åke Kempe, Vårgårda	66 Erik Johansson, Enköping	125 Eivor Wretling, Karlskoga
7 Ernst Ekroth, Enköping	67 Elon Karlsson, Enköping	126 Elisabet Brynge, Lindesberg
8 Anniken Karell-Håkansson, Östersund	68 Ellinor Bäckström, Enköping	127 Jarl Forsheden, Täby
9 Lillemor Sjölin, Storvreta	70 Ingemar Tranelid, Enköping	128 Axel Lundh, Enköping
10 Lars Sjölin, Storvreta	71 Evert Bostedt, Enköping	129 Bertil Weinborn, Strängnäs
11 Ivar Karlsson, Enköping	72 Sven Olof Engwall, Enköping	130 Yngve Andersson, Sollentuna
12 Hjalmar Hedbom, Enköping	73 Håkan Palm, Enköping	131 Rolf Wester, Stockholm
13 Thomas Drakengren, Gävle	74 Stig Munter, Enköping	132 Raymond Eriksson, Märsta
14 Harald Stenberg, Enköping	75 Gustav Svensson, Enköping	133 Ivar Sandhill, Enköping
16 Stig Ragnvald Hjorth, Stockholm	76 Hans Lindström, Enköping	134 Erling Danielsson, Västerås
17 Conny Jansson, Enköping	77 Karin Oestreicher, Enköping	135 Leif-Åke Wiström, Enköping
18 Stig Lundh, Enköping	78 Klaus Oestreicher, Enköping	136 Bengt Lavén, Enköping
19 Folke Möller, Enköping	79 Karl-Axel Lundin, Enköping	137 Bernt Wallinder, Västerås
21 Björn Lundin, Enköping	80 Ulf Andersson, Enskede	138 Lennart Ekevärn, Östersund
24 Björn Juhlin, Enköping	81 Evert Kjellén, Grillby	139 Bernt Steén, Enköping
25 Per Jonsson, Västerås	83 Ivan Söderberg, Enköping	140 Ylva Stenberg, Enköping
26 Leonard Mattsson, Vårgårda	84 Arne Westerlund, Spånga	141 Folke Duhs, Enebyberg
28 Torsten Enberg, Enköping	85 Karl-Erik Bengtsson, Vällingby	142 Erik Ekervärn, Märsta
29 Helge Enberg, Enköping	86 Lennart Westlund, Västerås	143 Harry Bertilsson, Enköping
30 Ragnar Wilkesson, Enköping	87 Örjan Granström, Bromma	144 Erik von Post, Västerås
31 Kajsa Gäfvert, Jönköping	88 Leif Lövdal, Enköping	145 Bengt Gålmander, Märsta
32 Bo Gäfvert, Jönköping	89 Walter Ahl, Skutskär	146 Anders Carlström, Enköping
33 Marthe Brynge, Gränna	90 Ingrid Ahl, Skutskär	147 Lars-Erik Eklund, Västerås
34 Arne Björkman, Munkfors	94 Roine Wik, Tranås	149 Liss Ohlsson, Västerås
35 Gunnar Lundblad, Enköping	95 Sven Carlsson, Tranås	150 Anita Forsberg-Eriksson Enköping
37 Gun Ekroth-Lundberg, Stockholm	96 Sten Löfgren, Enköping	151 Peter Ånäs, Täby
38 Sören Rotander, Enköping	97 Ulo Raidla, Huddinge	152 Fredrik Ånäs, Täby
39 Birgit Brynge-Jansson, Valskog	98 Göran Dahlgren, Filipstad	153 Bjarne Zetterholm, Stockholm
41 Lars Eklund, Enköping	99 Bengt Ekblom, Haninge	154 Gurli Blomberg, Enköping
42 Rolf Nyström, Strängnäs	100 Lennart Mårtensson, Enköping	155 Göstha Johanson, Enköping
43 Anders Brynge, Jönköping	101 Maria Brynge, Lund	156 Kersti Leijon, Enköping
44 Ingemar Helgason, Västerås	102 Margareta Eklund, Enköping	157 Lisbeth Zajadinov, Hägersten
45 C. Bengt Ohlin, Strängnäs	103 Carl-Axel Adbring, Enköping	158 Britta Hammar, Täby
46 Nils Olov Södergran, Enköping	104 Bengt Wahlberg, Enköping	159 Margareta Svanberg, Östervåla
47 Bengt Carlsson, Enköping	105 Richard Hallgren, Västerås	161 Bengt Eriksson, Salbohed
48 Karl-Erik Axelsson, Enköping	106 Curt Akej, Grillby	162 Nisse Lennvall, Enköping
49 Lennart Karlsson, Enköping	108 John-William Edberg Bo Saltsjö-Duvnäs	163 Carl-Otto Beckman, Enköping
50 Olle Barkås, Enköping	109 Inger Ekberg, Vagnhärad	164 Alf Hoffsten, Västerås
51 Gösta Söderberg, Ludvika	111 Maud Ljung, Skärholmen	165 Curt Eriksson, Enköping
52 Roland Bjurling, Enköping	112 Claes Claesgård, Enköping	167 Barbro Bagge, Västerås
53 Rune Hardenborg, Enköping	113 Eva & Hans Eggestrand, Kungsbacka	168 Jacob Bagge, Västerås
54 Anne-Mari Ahlgren, Enköping	114 Sonja Thermé, Lidingö	169 Jan Hardenborg, Enköping
55 Harry Alnevi, Enköping	115 Ulla Ehn, Bromma	170 Hans Svensson, Uppsala
56 K-H Lindeqvist, Enköping	117 Jan-Erik Thörnblom, Enköping	171 Francisco Gonzales, Enköping
57 E. O. Gunnar Strand, Enköping	118 Åke Aspengren, Västerhaninge	172 Björn Möller, Enköping
58 Bertil Ekblom, Enköping	119 Rune Nasenius, Sala	174 Leif Ohlsson, Fjärdhundra
59 Olof Björkman, Gävle		175 Holger Dalestig, Västerås

176 Lars Ström, Enköping
 177 Kjell Löfgren, Enköping
 178 Marianne Löfgren, Enköping
 179 Lena Åhlin, Enköping
 180 Gunnar Johansson, Enköping
 181 Bertil Nyberg, Enköping
 182 Sven-Erik Pihl, Enköping
 183 Gösta Steen, Enköping
 184 Hans Keijser, Västerås
 185 Bengt Björkman, Enköping
 186 Carl Hagman, Sundsvall
 187 Sune Rööf, Enköping
 188 Sven Fernström, Västerås
 189 Sven-Olof Ulfvin, Sandviken
 190 Sven Eklund, Fagersta
 191 Elsaly Björkman, Enköping
 192 Lennart Höglund, Enköping
 193 Mats Sjödin, Denver, USA
 194 Lars Lindegren, Enköping
 195 Gunnar Fernström, Enköping
 196 Lars Kalson, Enköping
 197 Inge Johansson, Enköping
 198 Henrik Lavén, Enköping
 199 Thyra Bäse, Enköping
 200 Anna-Britta Berwik, Enköping
 201 Göran Persson, Lidköping
 202 Inge Lindgren, Uppsala
 203 Anders Ekman, Enköping
 204 Birger Thunblom, Ljungby
 205 Jan Carlborg, Djursholm
 206 Lennart Örndahl, Grillby
 207 Ulla Ljungberg, Enköping
 208 Carl M Björklund, Kristianstad
 209 Tore Zangelin, Västerås
 210 Jan Berg, Västerås
 212 Eva Hällén, Enköping
 213 Alvar Ehlin, Enköping
 214 Brita Engdahl, Stockholm
 215 Arne Hedin, Enköping
 216 Kjell Hansson, Enköping
 218 Tore Lindblom, Enköping
 219 Einar Lindblom, Enköping
 220 Helmer Hermansson, Enköping
 221 Rune Karlström, Enköping
 222 Nils Segerström, Enköping
 223 Bernt Berglund, Enköping
 224 Anders Arenroth, Uppsala
 225 Eskil Sjödin, Enköping
 226 Tage Andersson, Enköping
 227 Gösta Sandén, Enköping
 228 Ulla-Britta Logelius, Västerås
 229 Thore Johansson, Enköping
 230 Ronny Eriksson, Enköping
 231 Lars-Erik Johansson, Örebro
 232 Ann-Mari Kekonius, Enköping
 233 Rolf Abrahamsson, Västerås
 234 John Jonsson, Strängnäs
 235 Eva & Crister Turén,
 Skinnskatteberg

236 Birger Lindkvist, Enköping
 237 Karl-Gösta Rosell, Malmö
 238 Knut Strömlid, Enköping
 239 Kjell Strömlid, Spånga
 240 Örjan Andersson, Vikarebyn
 241 Harry Björkman, Uppsala
 242 Svante Ceder, Järfälla
 243 Ewy Backlund, Nyköping
 244 Stig Lenell, Enköping
 245 Christer Westerlund, Tyresö
 246 Carl Gustav Dahl, Stockholm
 247 Hildur Hallgren, Enköping
 248 Hans Nyman, Grillby
 249 Eva Granstedt, Enköping
 250 Sture Jalkemyr, Enköping
 251 Ingvar Svensson, Enköping
 252 Bertil Medin, Enköping
 253 Ann-Mari Jäverlöf, Enköping
 254 Frans Arvidsson, Torslanda
 255 Göran Alle, Fjärdhundra
 256 Britta Berggren, Vällingby
 257 Gösta Johnsson, Enköping
 258 Börje Grop, Enköping
 259 Lars Bäckström, Enköping
 260 Leif Hellstadius,
 Kimpu-kun, KOREA
 261 Karl-Erik Andersson, Enköping
 262 Bengt Wicksell, Enköping
 263 Bennet Emlund, Enköping
 264 Kristina Eriksson, Enköping
 265 Birger Jonsson, Enköping
 266 Nils Erik Jonsson, Enköping
 267 Harry Pettersson, Enköping
 268 Olle Johansson, Enköping
 269 Holger Lehtonen, Enköping
 270 Håkan Jidetorp, Enköping
 271 Gunn Haglund, Borås
 272 Raimo Alsterstål, Enköping
 273 Ella Borg, Sigtuna
 274 Rut Pettersson, Grillby
 275 Ryno Gustafsson, Uppsala
 276 Gösta Lång, Örebro
 277 Lars-Egon Andersson, Enköping
 278 Ivan Magnusson, Västerås
 279 Ulo Maripuu, Göteborg
 280 Seppo Hämmäläinen, Enköping
 281 Anders Gemfors, Nacka
 282 Tobias Ånäs, Stockholm
 283 Lars Åberg, Enköping
 284 Rolf Jönsson, Enköping
 285 Per Alamielkkoja, Enköping

Följande nya medlemmar hälsas välkomna i Sällskapet

288 Kurt Johansson, Enköping
 289 Åke Appelfelt, Enköping
 290 Olle Lindberg, Bollnäs
 291 Daniel Bergström, Stockholm
 292 Magnus Andersson, Enköping
 293 Per-Olof Chef, Färentuna
 294 Rolf Henriksson, Bälinge
 295 Mikael Jengvert, Gävle
 296 Eddie E Olzén, Enköping
 297 Carl Møller Hansen,
 Kjellerup DANMARK
 298 Robert Erickson, St Paul, USA
 299 Michael R Erickson, Madera, USA
 300 Stig-Lennart Johansson, Strängnäs
 301 Anna-Lena Öhrn-Westrin, Enköping
 302 Björn Thyselius, Oxelösund
 303 Mike Knudson, Bismarck, USA
 304 Folke Johansson, Enköping
 305 Ingvar Söderberg, Enköping
 306 Sif Hedlund, Enköping
 307 Sven-Olof Göthberg, Enköping
 308 Uno Andersson, Enköping
 309 Harald Söderlund, Enköping
 310 Eva Kourilova, Enköping
 311 Gun Karnefjäll, Enköping
 312 Maj Holmberg, Enköping

Företagsmedlemmar

- F1 AB Sandvik Bahco, Enköping
- F2 L. A. Groth & Co KB, Stockholm
- F3 L. P. Sten & Son AB, Enköping
- F4 ABB Ventilation Products AB, Division Stratos, Enköping
- F5 Lindbergs Biltjänst AB, Enköping
- F6 Fläkt Svenska Installation Ost AB, Enköping
- F7 Crenna Plåt AB, Enköping
- F8 Nordh's Måleri, Enköping
- F9 Essef Service, Enköping
- F10 Nya Glasmästeriet AB, Enköping
- F11 Tennab Maskin AB, Enköping
- F12 Metall avdelning 53, Enköping
- F13 Munktellmuseet, Eskilstuna
- F14 Taxén & Stenbergs Eftr., Enköping
- F15 Kyl- & Tvättspecialisten, Enköping
- F16 Van Ameyde Sweden AB, Enköping
- F17 Gustavsberg Vårgårda Armatur, Vårgårda
- F18 FrontLine Reklam AB, Örebro
- F19 Enköpings EI-teknik, Enköping
- F20 Skälby Gård & Maskin, Enköping
- F21 Viking Tool International, Eskilstuna
- F22 Birka Arkitekter, Enköping
- F23 Sandvik Bahco Norden AB, Enköping
- F24 ABB Fastighets AB, Västerås
- F25 Enköpings City Tobak AB, Enköping
- F26 Truckma Verktygsmaskiner AB, Eksjö

City TOBAK SPEL BUTIKEN

- LOTTER ● LOTTO ● TIPS
- ODDSET ● V75 ● VINNARE
- PLATS ● DAGENS DUBBEL

Oddset

TIPS
ONLINE

ÖPPETTIDER:

MÅN – FRE	9.00 – 18.00
LÖRDAGAR	8.30 – 14.00
SÖNDAGAR	10.00 – 14.00

KYRKOGATAN 15, ENKÖPING
TEL 305 68

Gynna våra annonsörer

Sluta leta lokaler, vi har det ni söker!

Vi har lokaler i Romberga, Stenvreten och Hamnverken.
Välkommen för visning och mer information

ABB Fastighet

Annette & Thomas
Ågatan 15, 745 36 Enköping
Tel 0171 - 44 27 27, Fax 0171 - 242 06

ABB

Historisk parad

Kulturveckan i Enköping den 6-11 juni tilldrog sig stort intresse. Öppningsdagen arrangerades bland annat en historisk parad genom stan med deltagare som föreställde kända personer i Enköping.

I paraden visade deltagare från J. P. Johansson-sällskapet hur det kunde se ut i slutet av 1880-talet när smederna från Enköpings Mekaniska Werkstad skulle ut på jobb. Först gick J. P. Johansson med en cykel, sedan en smed dragande på en kärra lastad med en mängd fasta verktyg och därefter ytterligare två smeder.

Fasta verktyg

J. P. Johansson etablerade sig som egen företagare i Enköping 1886. I smedjan fanns det bara fasta verktyg som var och ett passade till endast en rör- respektive mutterdimension. Då smederna skulle ut på landsbygden för att reparera jordbruksredskap hade de smedjans alla verktyg med sig, som de transporterade på en dragkärra. Detta var en påtaglig olägenhet som J. P. Johansson delade med alla andra smedjor. Så småningom löste han problemet mycket elegant med sina uppfinningar av rörtången och skiftnyckeln.

Arbetslag från Enköpings Mekaniska Werkstad 1887. Först går J. P. Johansson (Ivar Karlsson), därefter smeden Adolf Steen (Ola Södergran) dragande på kärran samt ytterligare två smeder (Lars Eklund och Hans E Söder).

Foto: **Gun Utterström**

Text: **Hans E Söder**

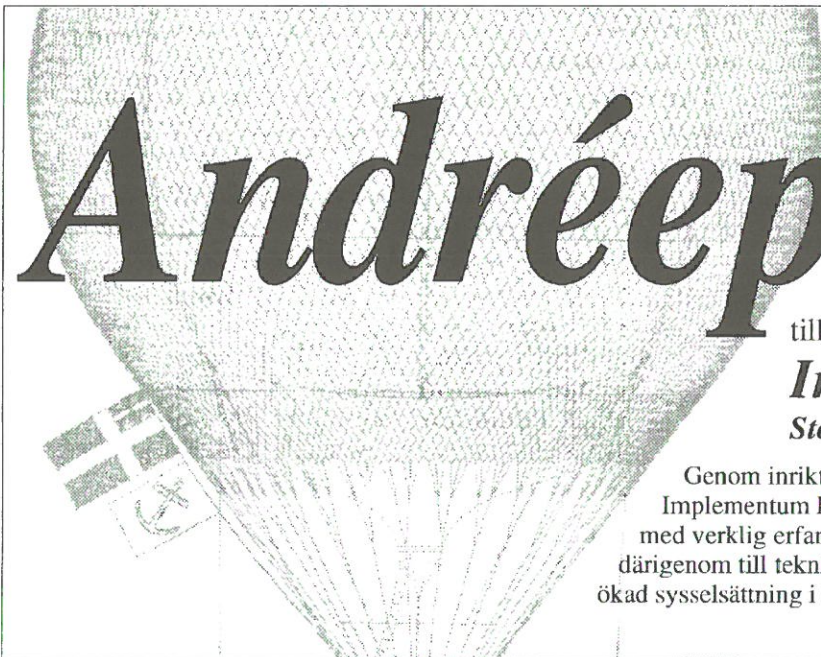
Gynna våra annonsörer

Entreprenör - Luftbehandling
För ett bra inomhusklimat

ABB Fläkt Öst

ABB

Gynna våra annonsörer

PRV, patent- och registreringsverket har i år, ● 1995, utdelat

Andréepriset

till
**Implementum,
Stockholm**

Genom inriktningen på senioruppfinnare tillvaratar Implementum kreativiteten och kapaciteten hos personer med verklig erfarenhet av industriell utveckling och bidrar därigenom till teknisk förnyelse av svensk industri och till ökad sysselsättning i Sverige.

PRV PATENT- OCH REGISTRERINGS- VERKET

<p>Nya minnen från en svunnen tid — SIDORNA 12-13 —</p>	<p>Vann du på obligationen från 1986? — SIDAN 22 —</p>	<p>VÄDRET UTSIKTER: Mest svag vind. Klart eller bara lätt molnighet. Kyllig morgon, på dagen K- 13 grader. ONSDAG: Måttlig till frisk nordostlig vind. Mulet eller molnande och risk för regn. Mellan 5 och 9 plusgrader.</p>
--	---	--

ENKÖPINGS-POSTEN

**TIDNINGEN
HEM I
BREVLÅDAN
FÖR BARA**

4:25/DAG
VID HELÅRSPRENUMERATION

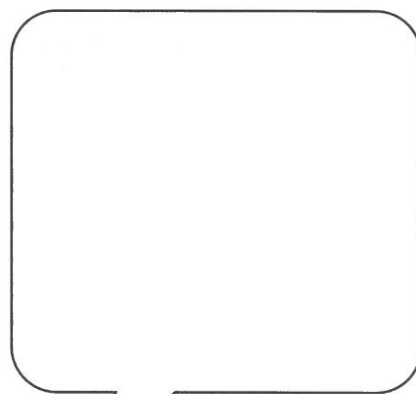
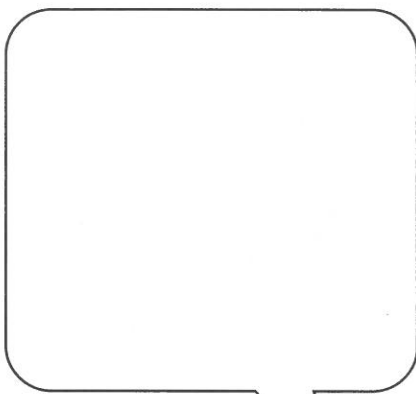
Prenumerera! Tel. 0171-332 00

TÄVLING

Vad säger J. P. Johansson och hans smed?

Skicka in Ditt förslag till J. P. Johansson-sällskapet, 745 82 Enköping. Märk kuvertet "Tävlingen". Priser för de två bästa förslagen. Vi vill ha Ditt tävlingsbidrag senast den 30 januari 1996. **Lycka till!**

Gynna våra annonsörer

HÅRDA TAG KRÄVER MJUKA GREPP.

När du griper ett verktyg samspelar 42 olika muskler i hand och underarm. Var rädd om dom. Använd Sandvik Bahco nya ergonomiska skiftnyckel. Gjord för yrkesmän.

Nya ERGO-skiftnyckeln:

*Inga hårda kanter. Inget kallt stål.
Ett mjukt handvänligt grepp i tålig termoplast.
Finns i storlekarna 6", 8", 10" och 12".*

ERGONOMISKA VERKTYG PÅ VETENSKAPLIG GRUND.

Marknadens bredaste
sortiment av städmaskiner!

TENNAB MASKIN AB, Box 272, 745 02 ENKÖPING

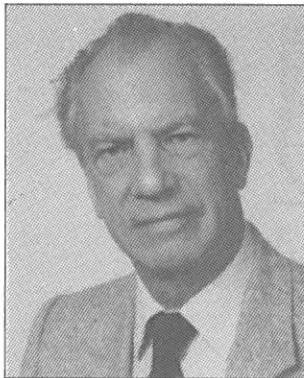
Tel. 0171-790 85, Fax. 0171-794 85

Stig R Hjorth har i unga år arbetat på Bahco i Fanna där han i slutet av 30-talet bland annat svarvade granater till försvaret. Han är nu pensionerad teleingenjör och är bosatt i Stockholm. Stig beskriver själv ett barndomsminne som han kallat: "Ett minne av J. P. Johansson". Vi tycker att historien är ett fint minne, därför presenterar vi den med Stigs egna ord.

Stig R Hjorth

Ett minne av J. P. Johansson

Året kunde vara 1926. Det var en skön sommardag. När man är liten så är alla sommardagar sköna! Kanske för att man just minns dessa?

Den dagen kom några gubbar på besök, och far hälsade dem hjärtligt välkomna, ty han kände dem sedan tider tillbaka. Den ene hette Båse Andersson, och den andre var farbror Johansson. Det var först långt därefter som jag kom på att det var Johan Petter, ty hans utseende påminde mig faktiskt om det som jag hade kvar i barnminnet. Betänk att jag då bara var omkring sex år! Jag tyckte att de var förskräckligt gamla, i varje fall farbror Båse, som hade skägg. Min far var nämligen alltid slätrakad, så när som på en ansad mustasch.

De hade kommit farande i bil, en cabriolet av troligen - märket Opel. Jag minns att bromsspaken satt på utsidan av karossen och hade kedjedrift. Men de kunde inte komma ända fram till oss, ty dit ledde ingen bilväg. Därför fick de parkera bilen på en äng och promerera via en skogsväg.

De pratade mycket med far under det att mor satte på en kaffepanna. Kaffet dracks i en syrenberså där skuggan var skön. Därefter tittade de på fars slåttermaskin och på hans nyinköpta självbindare av märket Massey-Harris. Det var en ganska ny företeelse inom jordbruket på den tiden, men själv var jag för liten för att delta i deras intresse. Jag hade mina egna lekar, jag.

Men vad jag minns mest av det besöket var när vi alla gjorde gubbarna sällskap till bilen. Det var den första bil som jag sett på nära håll, och det var roligt att klänga i den. Den luktade så skönt av läder och bensin, och den hade gummihjul.

När de skulle fara, startades den med en vev, och då utbröt ett helvetes larm! Förskräckt sprang jag så långt bort jag kunde, allt medan jag skrek: - Sätt inte igång fräsen!! Sätt inte igång fräsen!!

Alla hade roligt åt detta, men inte jag. Först efter en stund infångades jag och de övertalade mig att åka med ett stycke. Jag hade lugnat ned mig litet och kunde nu närma mig detta vidunder med tvekan. Men snart satt jag i baksätet och kände mig stolt över min modighet. Vagnen gungade på de mjuka fjädrarna, och så började färden.

Jag studerade bilen med intresse och kom snart fram till att metoden att driva den framåt, låg i de ideliga vridningarna på ratten! Någon annan orsak till att bilen rullade, kunde jag inte upptäcka.

Stig R Hjorth

Vi uppmanar läsarna att skriva ner sina minnen av J. P. Johansson samt från Bahco-tiden och skicka det till J. P. Johansson-Sällskapet, 745 82 Enköping. Då säger någon "Jag kan inte formulera en sådan skrivelse rätt." Det gör inget, för det hjälper vi till med. Lycka till!

Redaktionen

Gynna våra annonsörer

**Essef
Service**

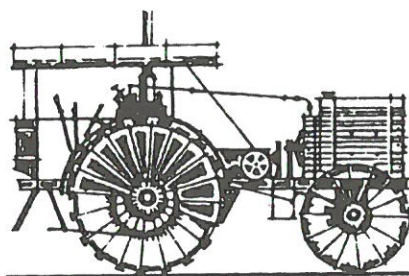
0171-225 50

VENTILATION • VÄRME • KYLA • EL • AVTALSERVICE
ENERGIBESPARING • REPARATION • RESERYDELAR

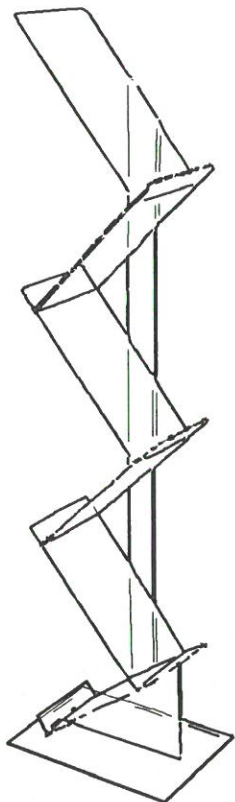
Gynna våra annonsörer

MUNKTELLMUSEET

VME MASKINHISTORISKA SAMLINGAR

**MUSEET ÄR ÖPPET
SISTA SÖNDAGEN
VARJE MÅNAD, KL 13 - 16**

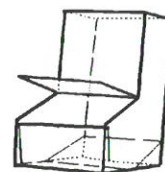
**ACRYL
GRUPPEN**
Ingenjörscentrum, 191 78 Sollentuna

**Skylda Elegant & Säljande!
Begär vår katalog.**

Broschyr- och produktställ.
Kontorsinredning.
Lagervaror och beställningsarbeten
i acryl, pvc, polycarbonat. m.m.

**Tel: 08-626 90 05
Fax: 08-626 99 75**

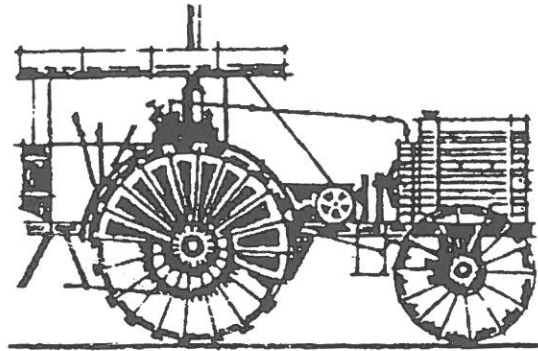
Besök i Munktellemuseet

Då J. P. Johansson Museet invigdes den 4 juni 1994, fick styrelsen erbjudande att besöka Munktellemuseet i Eskilstuna. Inbjudan framfördes av Museets chef Jarl Hellichius, som deltog i invigningen. Munktellemuseet är ständig företagsmedlem i J. P. Johansson-sällskapet och sponsrade uppförandet av vårt Museum.

Den 25 april i år åkte styrelsen till Eskilstuna för att besöka Museet och se de byggnader som J. P. Johansson arbetade i under åren 1874-1877 och 1880-1886. I samma byggnad som Munktellemuseet ligger också Bolinder Munktell Home Hotel. Redan utanför hotellet blev vi välkomnade av Jarl Hellichius, och inne i hotellet möttes vi av hotellets chef Urban Wallin samt presenterades för Sven Gunnar Jansson, som arbetar i Museet.

Efter en förstklassig lunch i hotellets gästmatsal blev vi guidade i hotellet som har ca 100 rum och en utsmyckning som anknyter till Munktells produkter under årens lopp. Även J. P. Johansson uppmärksammas med en monter med skiftnycklar av olika årgångar, patenthandlingar och bilder. Montern är placerad utanför hotellets största konferensrum som mycket passande heter Skiftnyckeln.

Därefter informerade Jarl Hellichius oss i Museets hörsal om hur Eskilstuna Mekaniska Verkstad, som bildades 1832, utvecklades till Munktells Mekaniska Verkstad och vidare genom företagsammanslagningar till dagens VME. Informationen avslutades med en film om företaget och dess produkter. Ett avsnitt handlade om Johan Petter Johanssons anställning hos Munktells och hans därefter gjorda uppfinningar av rörtången och skiftnyckeln.

Sedan blev vi guidade i den stora utställningshallen som är väl disponerad och fylld med gamla renoverade traktorer, tröskverk, andra jordbruksredskap, motorer, fotografier, priser m m. Sveriges första traktor var förmodligen det mest unika föremålet i samlingen. Det är en traktor i kolossalformat från 1913 och väger 8 ton. Givetvis är den av Munktells välkända fabrikat.

Plötsligt hörde vi det välbekanta ljudet av blåslampor. Det var Sven Gunnar som tänt sex stycken för att värma upp en 6-cylindrig, tvåtakts tändkulemotor för demonstrationskörning. Efter uppvärmningen startade den direkt och gjorde ett mycket kraftfullt intryck. Besöket avslutades med kaffe i hotellmatsalen.

Styrelsen vill på det bästa rekommendera ett besök i Munktellemuseet. Det är normalt öppet för allmänheten sista söndagen varje månad kl 13-16 och är centralt beläget i Eskilstuna. Se för övrigt annonsen på sidan 14.

För övernattnig i "Sveriges Sheffield" vill vi varmt rekommendera Bolinder Munktell Home Hotel, telefon 016 - 16 78 00.

Hans E Söder

Jan's REKLAM

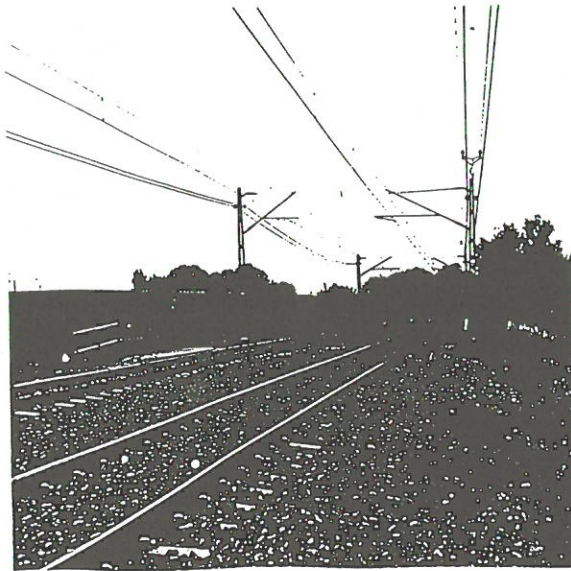
SCREENTRYCKAR'N I ENKÖPING

SKYLTA*DEKALER*BILREKLAM*TEXTILTRYCK*PRESENTREKLAM

ENKÖPING ☎ 0171-36100, FAX 0171-36111

Gynna våra annonsörer

Banverket underhåller och bygger för en miljövänlig, energisnål och säker järnvägstrafik i Sverige.

Banverket

Västerås Bandistriktsskontor
Sigurdsgatan 7
721 30 VÄSTERÅS
Telefon: 021 - 10 20 00
Telefax: 021 - 10 20 05

Banverket

Produktionsenhet
Herrgården 1
745 41 ENKÖPING
Telefon: 0171 - 320 70
Telefax: 021 - 10 20 49

Visst kan du starta eget!

Och vi hjälper dig gärna att rätta ut alla frågetecken.

Har du tänkt på att starta ett eget företag? På att äntligen få förverkliga den där idén du länge gått och tänkt på.

Då är det dags nu. Men innan man startar eget krävs det att man får svar på en hel del frågor. Frågor som om du verkligen

passar till egenföretagare, var du ska hitta det startkapital du själv inte kan ställa upp med och, inte minst viktigt, om din affärsidé platsar på dagens tuffa marknad.

STARTA & DRIVA EGET ger på ett enkelt och lättfattligt sätt svaren på de flesta frågor och i häftet med arbetsmaterial får du många praktiska råd. Och gör du rätt från början blir ju allt genast mycket enklare.

Till STARTA & DRIVA EGET hör även en mycket lärorikn ekonomiövning^o som visar att ekonomi inte behöver vara svårare än att man snabbt kan lära sig tillräckligt mycket för att driva ett mindre företag.

Skriv, ring eller faxa din beställning idag så har du materialet redan om någon vecka.

Skicka in kupongen i ett kuvert märkt "FRISVAR" (SAF betalar portot) till SAFs förlagsservice, 811 88 Sandviken. Tfn 020 - 72 00 00. Tfx 026 - 27 27 30.

SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN

Jag beställer härmed

___ ex av Starta & driva eget (5914-9) à kr 250:-
___ ex av Arbetsmaterial (5915-0) à kr 50:-

^oÄr du intresserad av *Ekonomiövningen*
Två Timmar ska du vända dig direkt till SAF
eller SAFs regionkontor

Namn _____

Företag _____

Adress _____

Postadress _____

Telefon _____

Priserna inkl moms. Portokostnader tillkommer

Gynna våra annonsörer

“DON EFTER PERSON”

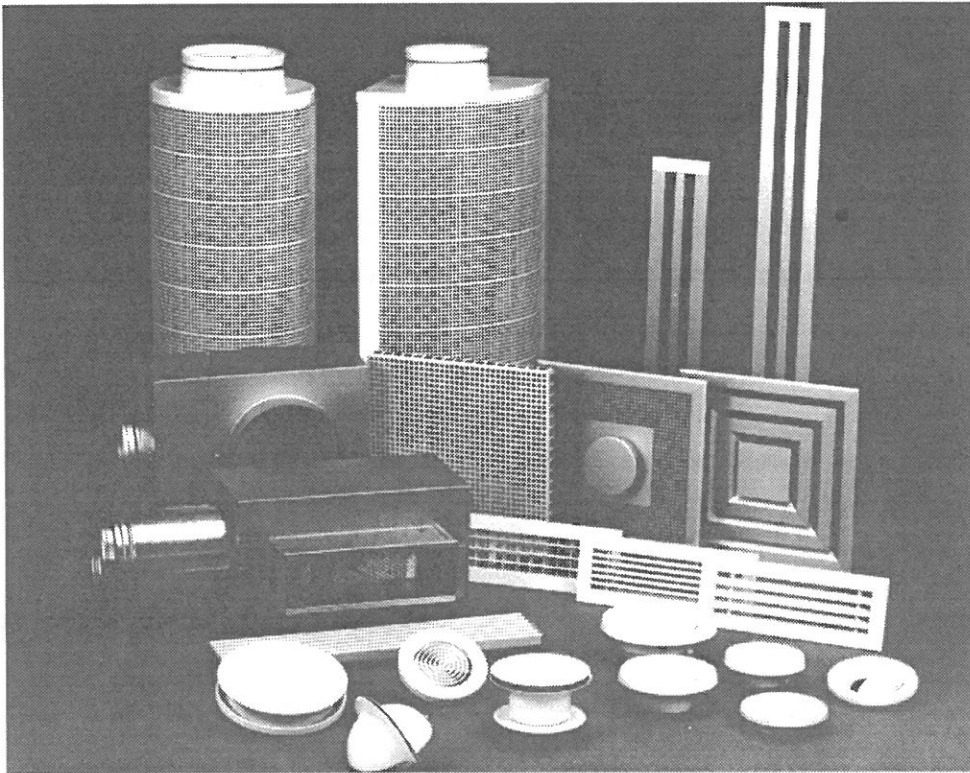

ABB Ventilation kan nu erbjuda ett komplett sortiment av Luftdon
Galler och Ventiler, ur Stratos och Fläkts välkända program för
ventilation och luftbehandling för alla typer av anläggningar.
Floormaster för deplacerande och Varimix för omblandande
luftförling
är två exempel på beprövade tilluftsdon av hög kvalitet.

ABB Ventilation Products AB

ABB

Gynna våra annonsörer

Stans BYGGTRYGG FACKHANDLARE

STENS

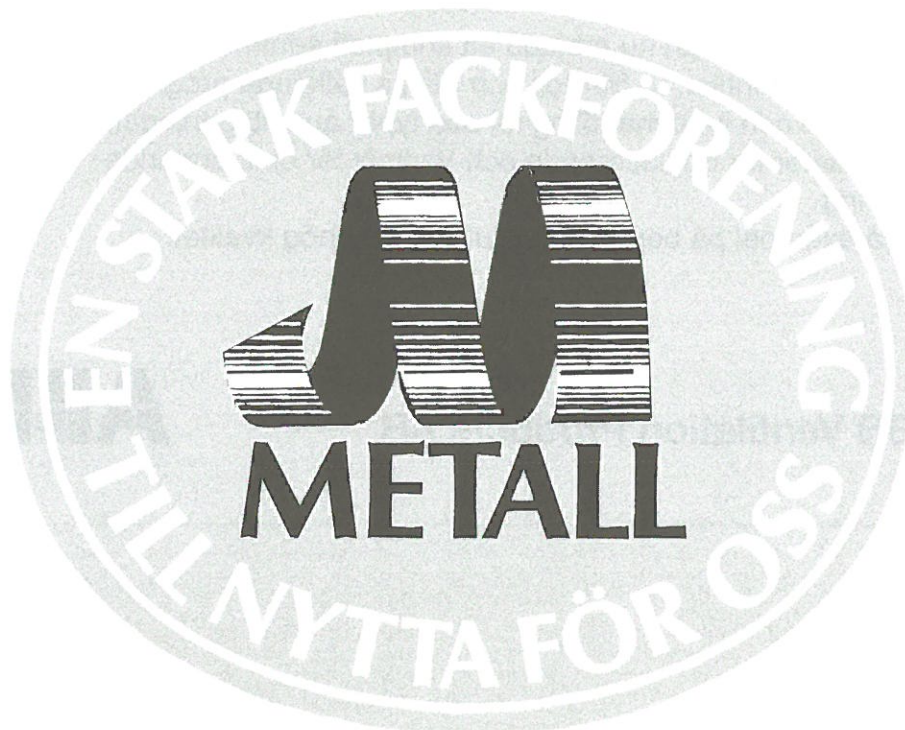
TRÄ-JÄRN-BYGG-GOLV

Tel. 0171 - 330 70

Besöksadress: Spjällgatan 29

Postadress: Box 17, 745 21 Enköping

Metall avd 53

Kungsgatan 61

ENKÖPING

Vårutflykten

En av J. P. Johanssons många stora uppfinningar är "anordning för förändring af slaglängden hos fram och åter rörliga maskindelar". Den uppfinningen fick han patent på den 31 januari 1895 - för hundra år sedan. Konstruktionen ingår som en viktig del i fjäderhammaren Vulkanus (senare Bahco No 801-803) som tillverkades i Enköpings Maskinfabrik vid hamnen. Uppfinningen gjorde den överlägsna alla andra på marknaden förekommande fjäderhammare, då slagkraften var steglöst omställbar under arbetets gång.

Det finns fortfarande ett antal användbara Vulkanus fjäderhammare i närheten av Enköping.

J. P. Johansson-Sällskapets vårutflykt den 30 maj gick till Berglinds Svets och Smide i Nykvarn mellan Enköping och Västerås, där det finns en sådan hammare från 1920-talet. Besöket var väl förberett av Kurt Berglind som snabbt fick smidesjärnet varmt då besökarna kommit.

Ny teknik

Redan vid avresan från J. P. Johansson Museet hade alla fått kopia av patenthandlingen och utdrag ur produktkatalogen som båda beskriver uppfinningen. Efter att vi granskat fjäderhammaren startade Kurt Berglind maskinen och demonstrationssmide ett arbetsstycke. Det var lätt att ställa om slagkraften under maskinens gång och alla var överens om att det var en mycket sinnrik konstruktion. Det var på sin tid en mindre revolution som minskade ställtiderna och ökade produktionen. Alla insåg att det beröm som J. P. Johansson fick för "den nya tekniken" var väl berättigad. Trots maskinens höga ålder fungerade den perfekt. Då hammarslagen tystnat hördes någon mumla: "Det var det mest intressanta jag sett på mycket länge."

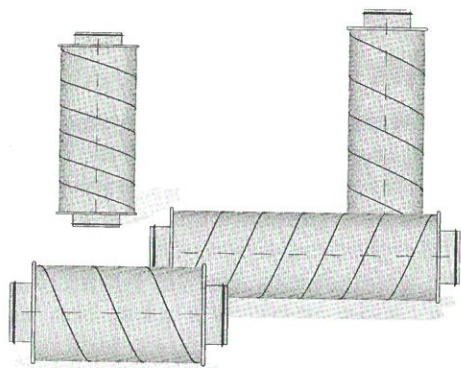
I verkstaden finns också andra J. P. Johansson-produkter; stora och små skiftnycklar och rörtänger, alla enligt J. P. Johanssons välkända modell.

Kurt Berglind demonstrerar smidesarbete i fjäderhammaren Vulkanus.

Forts på sid 21.

Gynna våra annonsörer

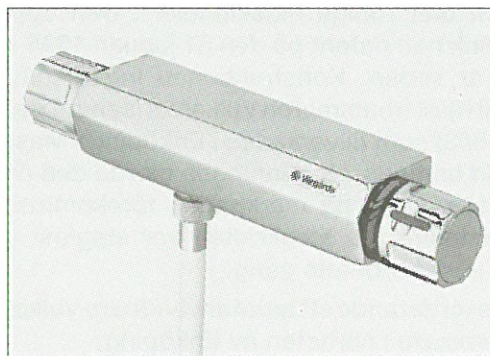
Ljuddämpare CLD

CRENNA

Plåt AB

Telefon: 0171 - 401 30

DUSCHA LUGNT!

Termostatblandaren har barnsäker skällningsspärr. Modern, stilren design. Bred nog som extra hylla. För dusch eller badkar/dusch. Krom eller vit.

VÅRGÅRDA

GUSTAVSBERG VÅRGÅRDA AB, 447 81 VÅRGÅRDA, TEL 0322-268 00, FAX 0322-268 01

Maskin & Verktyg

— inköpskällan
för fackmannen —

Bolandsgatan 12
UPPSALA
Tel. 018-14 94 90

OMSLAG SOM SÄLJER, SKYDDAR OCH BEVARAR!

Vi är specialister på förpackningar som innehåller, sammanhåller och skyddar. Som informerar, exponerar och säljer.

AB Svenska Kartong
Box 5005, 630 05 Eskilstuna
Tel. 016-12 50 10

forts från sid 19.

Intressant avslutning

Efter verkstadsbesöket demonstrerade Kurt Berglind sina två veteranbilar. Den ena, en Overland Whippet 96 A Touring, från 1929 och den andra, en Packard six 1600 av 1938 års modell. Overland Whippet-bilen är jämnårig med Vulkanus fjäderhammaren och av naturliga skäl också mycket sevärd. Alla tre är verkligen dyrgripar som beskriver den tidens teknik och är ur bil- och maskinhistorisk synpunkt mycket intressanta.

Efter besöket i verkstaden var det inte långt till Nykvarns Hantverksby. Där berättade Inger och Göran Hellberg - mottagare av Enköpings kommuns Kulturstipendium förra året - mycket fängslande om kvarnens historia och förevisade bl a det egna elverket och det stora galleriet på höskullen i den nyinredda logen. Därefter serverades kaffe med godbit i galleriet i den gamla kvarnen.

Fjäderhammaren Vulkanus

I Aktiebolaget B.A. Hjorth & Co produktkatalog år 1910, återges ett 80-tal vitsord om fjäderhammaren Vulkanus. Det svar som inkom från Erik Anton Berg i Eskilstuna får representera samtliga vitsord.

Aktiebolaget B.A. Hjorth & Co, Stockholm

Härmed det önskade vitsordet, vari emellertid inte alla goda egenskaper som Vulkanus äger är medtagna, då det skulle bli alldeles för vidlyftigt. Vi önskar Er en god omsättning på dessa utmärkta maskiner.

Vitsord

Jag undertecknad betygar enligt önskan från Herrar B.A. Hjorth & Co, Stockholm, med nöje att den av mig den 7 maj 1895 från Enköpings Mek. Verkstad inköpta fjäderhammaren Vulkanus N:o 2 under hela tiden arbetat till min fulla belåtenhet. Den lämpar sig särskilt bra för manufaktursmide då den är ställbar för alla tjocklekar av smiden.

Slaghastigheten är stor och likformig och därför mycket väl anpassad till mina arbeten såsom smiden av rakknivar och stämjärn.

Ja, jag har funnit den så fördelaktig att jag den 15 november 1895 köpte ytterligare en Vulkanus. Eskilstuna, den 12 Feb. 1896.

Erik Anton Berg

Nedan följer ett axplock av de företag som besvarade enkäten;

Tändsticksfabriks Aktiebolaget Vulcan, Tidaholm
Kohlswa Jernverks Aktiebolag, Kohlswa
Yxfabrik Thor, Arvika

Ph. J. Rosenthal, Moskau

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget, Västerås

Hernösands Ångsågs-Aktiebolag, Hernösand

Dala-Ockelbo-Norrundets Jernväg, Jädraås

Skultuna Aktiebolag, Skultuna

Munktells Mek. Verkstads Aktiebolag, Eskilstuna

Nederlandsche Fabriek van Werktuigen & Spoorwegmat., Amsterdam

Lesjöfors Aktiebolag, Långbanshyttan

J. P. Johanssons patent från år 1895, finns återgivet på nästa sida (sid 22).

Rikstäckande radioprogram

Med på vårutflykten var också Utbildningsradions producent Lars-Erik Åström. Han intervjuade deltagarna om J. P. Johanssons många uppfinningar och industriella verksamhet. Slagen från fjäderhammaren och intervjuerna spelades in för att sändas i Utbildningsradions program under hösten.

Det rikstäckande programmet sändes den 7 augusti med repris dagen efter. Rubriken var "Teknik nu och då - påhittiga Johansöner". Programmet inleddes med att Lars-Erik Åström med sin behagliga radoröst presenterade två ofta förväxlade uppfinnare och industrimän - Johan Petter Johansson och Carl Edvard Johansson. Tyvärr råkade han i inledningen själv förväxla de orter som de båda männen främst förknippas med. Felet korrigerades senare och då programmet var slut hade alla klart för sig att J. P. Johansson var verksam i Enköping.

Text och foto: **Hans E Söder**

---

ledarna

PATENT N° 6105.

BESKRIFNING

OFFENTLIGGJORD AF
KONGL. PATENTBYRÅN.

J. P. JOHANSSON,
ENKÖPING.

Anordning till förändring af slaglängden hos fram och åter rörliga maskindelar.

Patent i Sverige från den 31 januari 1895.

Denna uppfinning afser en anordning, med tillhjälp af hvilken man lätt och bekvämt kan variera slagets längd hos maskindelar med en fram och åter gående rörelse.

Å bifogade ritning förtydligas denna anordning i elevation i fig. 1 och i vertikal sektion efter linien $x-x$ (fig. 1) i fig. 2.

Anordningen består af en i sin längdriktning förskjutbar drifaxel a , som i sin ena ände har en snedt framskjutande veftapp b , hvilken har sådant läge, att dess geometriska axel vid drifaxelns rotation rör sig utefter en konisk yta. Veftappen kan sålunda vara fäst excentriskt på drifaxelns ände — såsom å ritningen — och konvergera mot drifaxelns geometriska axel eller ock vara anbragt i centrum af drifaxeländan och divergera mot nämnda geometriska axel. På nämnda veftapp sitter en kultapp c , i hvilken veftappen b kan förskjutas i sin längdriktning, och denna kultapp omfattas af veftakens d lager, hvilket styres af ett spår e i axellagret, så att veftaken och kultappen ej kunna förskjutas åt sidan i drifaxelns längdriktning. Veftappens b yttre ände kan vara fri, men bör naturligtvis för hållbarhetens skull helst, såsom å ritningen visas, förbindas med änden af en tapp g , hvars geometriska axel bildar förlängning af drifaxelns a .

Vid drifaxelns förskjutning tvingar veftappen den honom omfattande kultappen c , som ju

icke kan förskjutas i axelns längdriktning, att i stället förflyttas utåt eller inåt relativt drifaxelns geometriska axel, och på grund här-af kommer veftakshuvudets centrum att allt efter kultappens läge på veftappen vid drifaxelns omvridning beskrifva större eller mindre cirklar, eller med andra ord veftakens slag att variera. Genom denna anordning möjliggöres mycket små variationer i slaglängden, enär dessa ju blott bero på storleken af drifaxelns förskjutning, hvilken kan vara huru liten som helst.

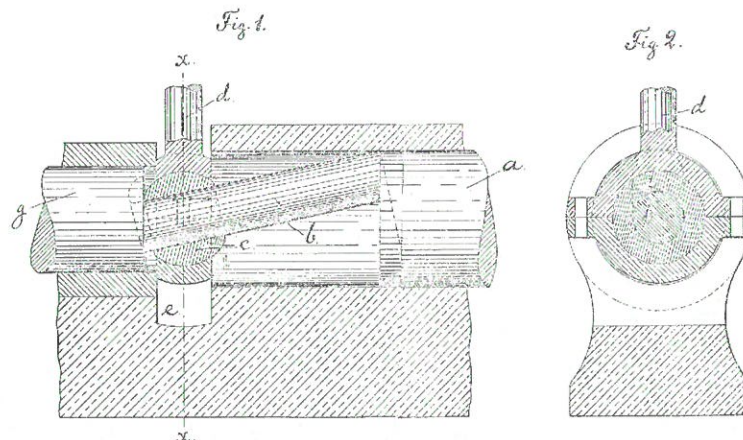
Patentanspråk:

Anordning till förändring af slaglängden hos fram och åter rörliga maskindelar, bestående af en i längdriktningen förskjutbar drifaxel (a), som i sin ände har en tappformad förlängning (b), hvilken konvergerar eller divergerar mot drifaxelns geometriska axel och är förskjutbar i en omgifvande kultapp (c) till en med den rörliga maskindelen förbunden veftake, som icke kan förskjutas i drifaxelns längdriktning, i syftmål att kultappen under axelns rotation må komma att beskrifva större eller mindre cirklar och veftaken sålunda göra längre eller kortare slag allt efter förskjutningen af drifaxeln och dess tapp.

(Härtill en ritning.)

Stockholm 1895. Kungl. Boktryckeriet.

Offentliggjord den 15 juni 1895.

Gynna våra annonsörer

PAPPERSTAPETER lager 25 %
VIT TAKFÄRG Sigma 10 l 250:–
VÄVLIM Bostik 5 l 75:–

Kan ej kombineras med andra rabatter.

Ackes
FÄRGCENTER

RÅDMANSGATAN 6 ENKÖPING ☎ 0171 - 206 75

*Hos oss kan du få
allt det här*

- Administration och ekonomi
- Service
- Data
- Språk och internationalisering
- Grundläggande och förberedande utbildningar
- Ledarskap-, individ- och organisations-utveckling
- Företagande
- Kvalitet
- Energi och miljö
- Produktionsteknik och -ekonomi
- El – anläggning
- Industriell montering
- Automation och underhåll
- Skärande bearbetning
- Verkstadsteknik
- Industriell plåtbearbetning
- Svetsning och fogningsteknik
- Kylteknik
- Fastighet och VVS
- Byggteknik
- Restaurang och storhushåll
- Hantverk

AmuGruppen
Tallbacksvägen 2, Box 925
745 25 ENKÖPING
Tel 0171-227 59

AmuGruppen
Kungsgatan 62, Box 897
751 08 UPPSALA
Tel 018-18 57 00

Gynna våra annonsörer

birka
ARKITEKTER

ARKITEKTDESIGN JEA KB

BIRKA SKRIV & RITTJÄNST

SVALBY ARKITEKTTJÄNST HB

ALDRIG TIDIGARE HAR DET VARIT SÅ NÄRA TILL BIRKA

VI FINNS NU I JP-HUSET / SANDVIK BAHCO

TALLBACKSVÄGEN 2

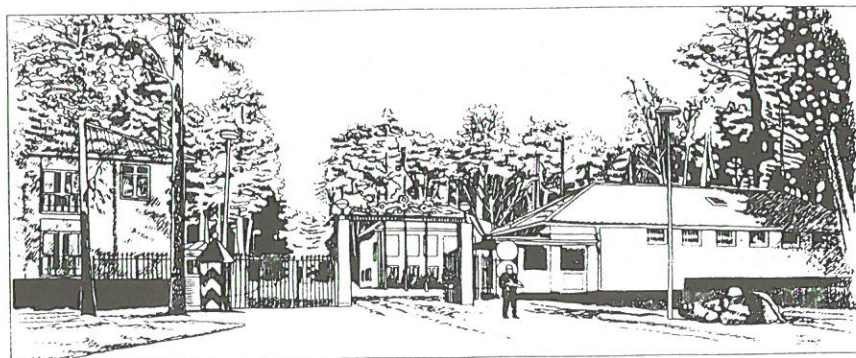
745 42 ENKÖPING

tel 229 45

229 46

229 55

fax 229 47

UPPLANDS REGEMENTE

Kort historik

Nuvarande **Upplands regemente** har sitt ursprung i två regementen; Kungl Upplands regemente (I 8) och Kungl Signalregementet (S 1).

S 1 började 1871 som ett fältsignalkompani i Stockholm. Under många år var sedan regementet förlagt till Frösunda norr om Stockholm och flyttade 1957 till Uppsala.

Signalregementet övertog det gamla Upplands regementes namn och traditioner samt förläggningsplatsen Polacksbacken, där soldater utbildats sedan 1680-talet.

Detta Upplands regemente har sina anor från 1500-talets Upplandsfänika som 1617 blev

regemente med landsöversten Jesper Andersson Cruus af Edeby som förste regementschef.

Upplands regemente övertog 1980 Göta Livgardes (P 1) område i Enköping och efter en omfattande om- och nybyggnation flyttade regementet 1982 sin verksamhet till **Enköping**.

Redan efter ett par år på den nya platsen fungerade regementet mycket väl. Med **framåtanda** och ett positivt **engagemang** organiserades verksamheten på ett sådant sätt att det i dag finns en **fin förbandsanda** och inte minst en **stark framtidstro** på regementet i **ENKÖPING**.

I dag

är **Upplands regemente** med förläggnings- och stabsbyggnader fint och ostört placerat på en tallås i utkanten av staden men ändå på bekvämt avstånd från centrum.

De enskilda byggnaderna ligger utspridda vilket ger utrymme för den vackra naturen. Det bidrar till att ge regementsområdet dess fina arbetsmiljö – nog så viktigt för trivselen hos personalen.

Gynna våra annonsörer

Lindbergs
BILTJÄNST AB

BILVERKSTAD FÖR ALLA MÄRKEN
BIL-EL • BILPLÅT • BILRESERVDELAR
DATORISERAD HJULINSTÄLLNING

AUKTORISERAD FÖR:

 HONDA **CITROËN**

FIAT *Alfa Romeo*

SPECIALIST PÅ
MAZDA TOYOTA

☎ 337 73, 337 74
FAX 0171-309 68
Munksundstorg 4, 745 36 ENKÖPING

Alla beslut fattas lokalt! Lokal bank, lokalt självstyre!

I snart 159 år har Sparbanken i Enköping varit verksam i våra bygder. Många beslut har tagits till gagn för kunderna men givetvis också för hela bygden.

Gemensamt för alla beslut är att de tagits på hemmaplan!

Vi i Sparbanken i Enköping ser det som en styrka att fortsätta att vara lokal bank med tillgång till central kompetens. Vi vill fortsätta ge en bra lokal service nära Dig som kund!

Hoppas att även Du som kund känner som vi.

Välkommen till Din lokala Sparbank!

Gynna våra annonsörer

KYL & TVÄTT specialisten

SERVICE MED GARANTI PÅ ER...
KYL • FRYS • TVÄTT • DISK • SPIS • MIKROUGN

Specialist på: ^{ASEA} SKANDIA Bosch Cylinda
Elektro Helios Electrolux Husqvarna PHILIPS
HOOVER SIEMENS **UPO** ZANUSSI

Tullg. 7 B (nedfarten) Enköping tel. **0171-391 50**
Fax 0171-387 87, Mobiltele 010-290 04 72

Futura Fond

Tillväxt i både nedgång och uppgång

NB

NORDBANKEN

Kungsgatan 23. ENKÖPING. Tel 290 00

Emigrationen, del 2

"Amerikafrämmande" i J. P. Johansson Museet. Från vänster: Erna och Arlo Scholin samt Pearl och Irwin Johnson, Thief River Falls, Minnesota.

I förra numret berättade vi om Patsy Johnsons, Minnesota, efterforskning av släktingar till J. P. Johansson samt hans föräldrars och systers gravvårdar på begravningsplatsen i St Hilaire. Nu har vi haft "Amerikafrämmande" och fått fotografier av bl a föräldrarnas gravsten.

Pearl och Irwin Johnson samt Erna och Arlo Scholin, Thief River Falls, Minnesota, deltog i en charterresa genom norra Europa. De hade två dagars uppehåll i Stockholm med fria aktiviteter en eftermiddag. Jag hade i förväg fått information om deras resa och då de ankommit till Stockholm och checkat in på Hotell Malmen ringde de upp mig. Vi kom överens om att jag skulle möta dem vid järnvägsstationen i Enköping nästa dag, den 22 juli.

Med motorgasdriven, nytvättad och vaxad Opel Rekord A 1964 infann jag mig i god tid vid stationen. Efter att vi hälsat och tagit några kort åkte vi i riktning mot "J. P. Johanssons verkstad" i Fanna. Vid "Fannakorset" stannade vi för att se på och fotografera den stora Bahco-skiftnyckeln och muttern.

Därefter körde vi på J. P. Johanssons gata till Sandvik Bahco. Vid receptionen hälsade Anne-Marie Ahlgren oss välkomna varefter vi fick en guddad tur på skiftnyckelverkstaden. Över en kopp kaffe i konferensrummet Rörtången diskuterade vi J. P. Johanssons storhet som uppfinnare och industriman. Då fick vi fotografier av gravstenen över hans föräldrar Johan Johansson och Christina Bryngelsdotter (namnändring 1888 till John och Kristina Julin). Som framgår av bilderna nedan är stenen påkostad och ganska stor. Den är ca en meter hög och har text och utsmyckning på minst två sidor. Uppmärksamma att texten är skriven på svenska.

En rundvandring i Museet uppskattades, mycket tack vare Lennart Örndahls engelska översättning av beskrivningen. Irwins intresse för rörskiftnyckeln (Bahco 8072 P) var så stort att han ville köpa en för att ta med hem. Således blev "next stop" vid AB L.P. Sten & Son där han köpte ett exemplar. Se beskrivning på nästa sida. Därefter åkte vi till Vårfrukyrkan för att besöka J. P. Johanssons grav.

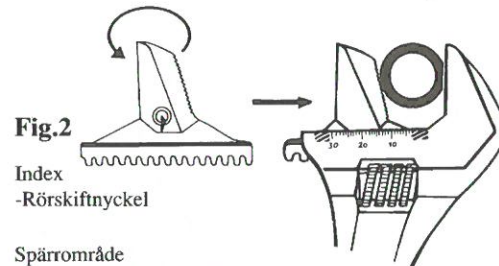
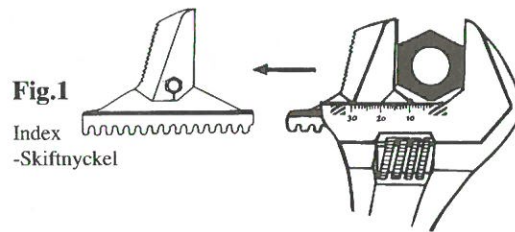
Forts på sid 28.

forts från sid 27.

Efter detta hade vi en timme på oss till återresan, så vi körde till Stora torget för att äta hamburgare (!) på restaurang. Cirka 15 min före tågets avgång föreslog jag att vi skulle gå till bilen för att åka till stationen. Efter två kvarter fick jag motorstopp och bilen var därefter omöjlig att starta. Halvspringande lotsade jag våra gäster åter till Stora torget, tog ett hastigt farväl varefter de försvann i taxi.

Beträffande min bil har den felaktiga magnetventilen, som reglerar motorgastillförseln, reparerats. Från familjerna Johnson och Scholin har vi efter deras hemkomst till Minnesota fått tackbrev. Ordningen är således återställd både i Enköping och Thief River Falls.

Spärrområde
-Löparens index måste vara mellan spärrområdena vid användning.

Beskrivning över den Sandvik Bahco rörskiftnyckel som Erwin Johnson köpte hos AB L.P. Sten & Son.

J. P. Johanssons föräldrars gravsten på begravningsplatsen i St Hilaire, Minnesota. Bilden till vänster visar den sida av gravstenen som har uppgifter om hans far John Julin. Till höger syns den andra sidan med uppgifter om hans mor Kristina Julin.

Foto: Erwin Johnson

Första kontakten med släktingar i Amerika

Vår första kontakt med släktingar till J. P. Johansson i Amerika var med professor Robert Erickson och hans son Michael. Robert är barnbarn till J. P. Johanssons syster Matilda Erickson (1871-1944) och bosatt i Minneapolis. Matilda utvandrade tillsammans med den del av familjen som emigrerade år 1883. Hon gifte sig och fick tio barn varav Elmer är far till Robert Erickson.

Strax före Roberts tjänsteresa till Finland fick han av sin bror Don en del information om J. P. Johansson. Don hade haft kontakt med Mr and Mrs Irwin

Johnson och fått kännedom om släktskapet med J. P. Johansson. Robert och hans son Michael blev mycket intresserade och besökte oss på både fram- och återresan till Finland. Vid besöket på återresan hade jag nöjet att träffa dem båda. Robert är mycket livfull och trevlig person och planerar redan att återkomma nästa år.

I nästa nummer presenterar sig Robert i en egen artikel. Både Robert och Michael har blivit medlemmar i Sällskapet.

Text och foto: **Hans E Söder**

Säktingar till J. P. Johansson, Robert Erickson, Minnesota, och hans son Michael, Californien, på besök i J. P. Johansson Museet.

Gynna våra annonsörer

NYA GLAS
mästeriet ab

Växeltel. 24 000

Jourtel. 24 000

Torggatan 15 Enköping

(intill /Systembolaget)

BILGLAS

Auktoriserad Bilglasmästare

BYGGNADSGLAS

Markiser – Persienner – Inglasning av uterum

Fönster – Dörrar – Flaggstänger – Växthus

Inramningar – Konst

Gynna våra annonsörer

ANLITA FACKMANNEN!

• Byggmålning • Rep. målning • Tapetsering

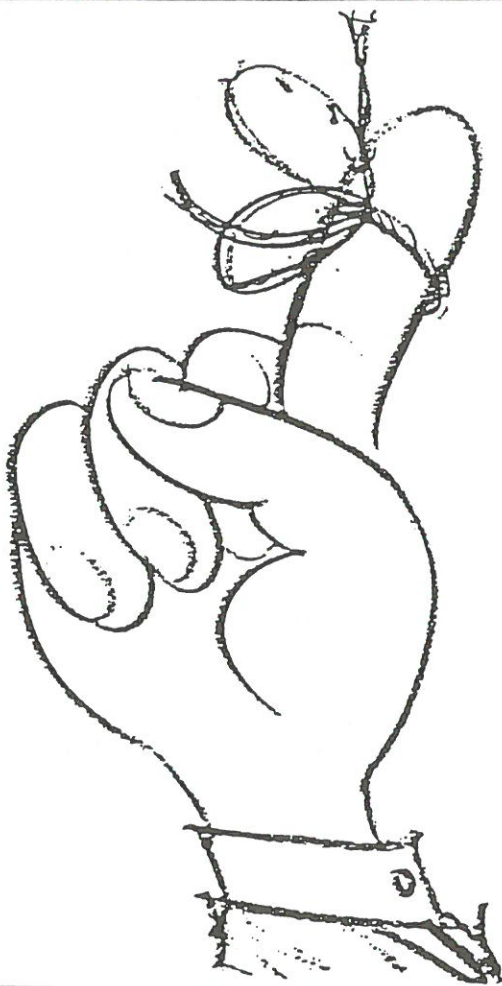
NORDH'S
MÅLERI

Etablerad 1956

391 42
336 02

Skälby, 3740 ENKÖPING

Alltid ett finger med
när det gäller transporter

018-65 04 00

Gynna våra annonsörer

KRAFTFULLT

VÄSTRA AROS TRYCKERI har en rak affärsidé. Grafisk fullservice, med full kontroll över hela kedjan från text och bild till repro, tryck, bokbinderi och distribution. För kunder som uppskattar hög kvalitet, säkra leveranser och tryckekonomi.

Vi följer inte utvecklingen. Vi leder den. Genom att bli utnyttja datateknikens möjligheter vidgar vi hela tiden begreppet grafisk fullservice, speciellt på Prepressområdet.

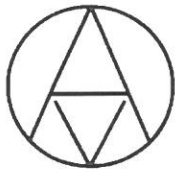
Låt våra kontaktmän bli en naturlig samarbetspartner. Med sin erfarenhet kan de snabbt ta reda på vilket tryckresultat du vill uppnå och rekommendera en optimal lösning. Du som söker ett framåt tryckeri - hör av dig till Västra Aros!

Kraftfullt var ordet.

Västra Aros Tryckeri AB

Telefon: 021-81 02 00, Telefax: 021-81 17 59

VAN AMEYDE SWEDEN AB

Tel Int. +46-171-423 00
Fax Int. +46-171-423 01

PO Box 833
745 26 ENKÖPING

Besöksadress/Office address
Linbanegatan 10 ENKÖPING

Sveriges första skaderegleringbolag i Sveriges Närmaste Stad!

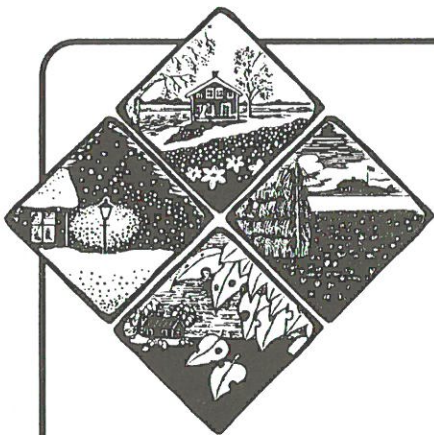
Vi reglerar huvudsakligen trafik- och personsador såväl åt svenska som utländska försäkringsbolag, men har också rätt att företräda skadeståndskrivande gentemot försäkringsbolag.

Gynna våra annonsörer

Medlemmar i Sällskapet
och andra kunder önskas
Glad Jul och ett Gott Nytt År!

**Taxén & Stenbergs Eftr.
Herrfrisering**

Kungsgatan 25, Enköping
Telefon 0171 - 306 64

*Välkommen till
din bästa affär...
året om!*

Villa • Trädgård • Häst • Smådjur • Jord • Skog • Jakt • Fritid

Vi har öppet:
Månd- Fred kl 7-18
Lördag kl 9-13

Svea
Butik

Här finns vi:

ENKÖPING, Linbanegatan 12, Tel. 0171-265 41

Gynna våra annonsörer

T-SHIRTS JACKOR KEPSAR

med klubbtryck
BEGÄR KATALOG

FrontLine Reklam AB

• LEDER UTVECKLINGEN - FÖR PR-ARTIKLAR •
TEL 019-33 11 80
BOX 1150, 701 11 ÖREBRO

Du som är kund hos Vattenfall Mälabygden ....

... får fritt välja den lönsammaste tariffen!

... kan själv välja förfallodag på elräkningen!

... kan få jämna elkostnader över hela året!

... har tillgång till ett prisvärt produktutbud som t ex Markvärme-
pumpar och KomfortEl. Håll utkik efter vår Energivagn med special-
erbjudanden! Du är alltid välkommen in till oss!

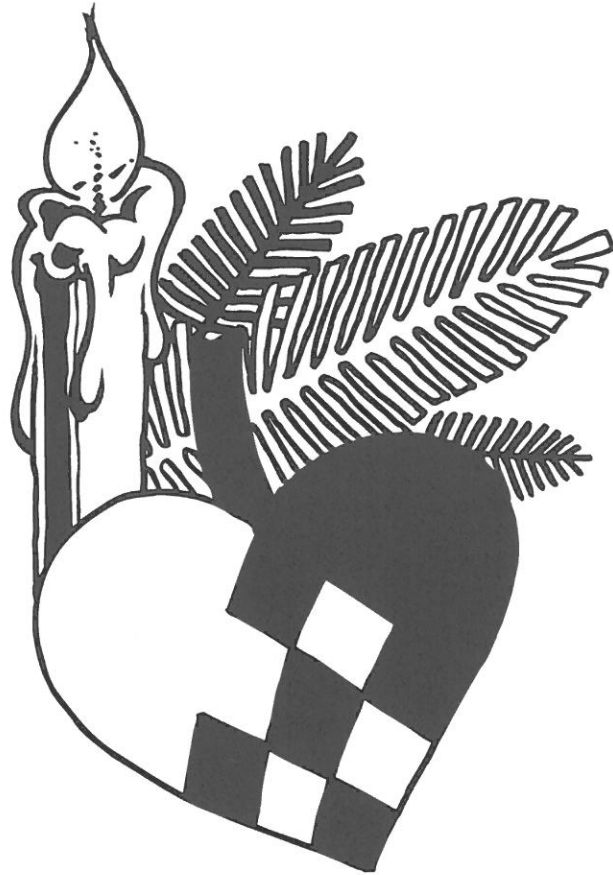
Vi sprider ljus och värme i hela bygden!

VATTENFALL MÄLARBYGDEN
V:a Järnvägsgatan 1, 745 39 ENKÖPING
Tel. 0171-291 00

VATTENFALL
MÄLARBYGDEN

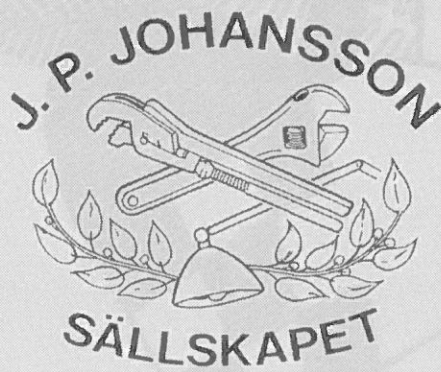
**SAMTLIGA MEDLEMMAR I
SÄLLSKAPET OCH ÖVRIGA
LÄSARE AV J. P.-BLADET
ÖNSKAS EN RIKTIGT**

GOD JUL

OCH

ETT GOTT NYTT ÅR!

STYRELSEN

SAMTLIGA MEDLEMMAR I
SÄLLSKAPET OCH ÖVRIGA
LÄSARE AV J. P.-BLADET
ÖNSKAS EN RIKTIGT

GOD JUL

OCH

ETT GOTT NYTT ÅR!

STYRELSEN